یکشنبه ۱۷ تیر ۱۴۰۳ ■ اول محرم ۱۴۴۶ ■ سال سی‌ودوم ■ شماره ۹۱۴۴

همشهری فرهنگ شهر

عکس: همشهری/حسین تهرانی

پای صحبت‌های مداح اهل‌بیت(ع) حاج محسن طاهری درباره شروع ماه محرم و آداب مداحی

ژاپنی‌ها هم برای امام حسین(ع) گریه کردند

گفت‌وگو
الناز عباسیان
روزنامه‌نگار

مداحی، میراث خانوادگی آنهاست و نام‌شان در جریده مداحی کشور ثبت شده و ۳ برادر از این خانواده از مداحان سرشناس هستند. حاج‌محسن طاهری، برادر دوم این خانواده، در دهه ۶۰ نامش بیشتر از اسم‌های آشنای دیگر در مداحی سر زبان‌ها بود و ۱۰ سال مسئولیت خانه مداحان کشور را هم به‌عهده داشته و ۲ سال رئیس هیأت مدیره بنیاد دعبل خزاعی بوده است. نهادی فرهنگی، حمایتی که جامعه مخاطب آن پیرغلامان و ستایشگران اهل‌بیت(ع)، هیئت‌ها، مؤثران و فعالان فرهنگی، تشکل‌های دینی، شاعران آیینی، مبلغین و کانون‌های فرهنگی، تبلیغی هستند. البته حاج‌محسن این روزها رسالت دیگری هم برعهده دارد و بیشتر به سفرهای داخلی و خارجی می‌رود و تنور هیئت‌های خارج از تهران را گرم می‌کند.

آقای طاهری به‌نظر می‌رسد این روزها در تهران فعالیت کمتری دارید. از برنامه‌های خارج از کشور برایمان بگویید.

بنده و شیخ حسین انصاریان در دهه ۶۰ و ایام جنگ تحمیلی هیئت برگزار می‌کردیم. اما الان هم در جاهای دیگر نوکری اهل‌بیت(ع) را انجام می‌دهم. بسیاری می‌دانند که بنده چند سالی است در کشورهای اروپایی، نیویورک و خیلی از جاهای دیگر برای ترویج شعائر اهل‌بیت(ع) قدم برمی‌دارم. البته بعد از آمدن ترامپ مثل سابق برای آمریکا ویزا نمی‌دهند. الان که پا به سن ۶۳ سالگی گذاشته‌ام همواره سعی می‌کنم با تمام توان ستایشگری و نغمه‌سرایی‌ام مستدام باشد.

چه جالب، از استقبال مردم از مداحی و مرثیه‌خوانی برای امام حسین(ع) در آن سوی مرزها برایمان بگویید.

اغلب در روزهای خاصی مثل ماه مبارک رمضان یا محرم و فاطمیه، به کشورهای خارجی از کشورهای عربی حوزه خلیج‌فارس گرفته تا اروپا، آمریکا و کانادا و دیگر کشورها دعوت می‌شوم. شوری که من در بچه‌های آمریکا دیدم وصف‌ناپذیر بود. اغلب آنها در واشنگتن به‌دنیا آمده و همانجا رشد و تحصیل کرده‌اند، اما تیپ‌شان مثل بچه هیئتی‌های خودمان است. جالب اینکه در خودروهایشان نواهای مداحی ایرانی گوش می‌دهند چون اینها در محیطی هستند که از این مسائل نسبتا محرومند.

الان وضعیت هیئت‌های عزاداری در کشورهای غربی همچون آمریکا چگونه است؟

خدا را شکر در چند سال اخیر بابش باز و رفت‌وآمدهایی انجام شده و مداحان و روحانیت به این کشورها رفته‌اند. الان در آمریکا ۴ هزار مرکز اسلامی داریم. مثلا در منهتن نیویورک در دهه محرم در یک خیابان روزی را به نام «حسین دی» دارند. این روز که یکشنبه است گاهی شب چهارم محرم و گاهی هم شب عاشورا یا تاسوعا می‌شود. جمعیت زیادی از کشورهای مختلف مثل ایران، عراق، پاکستان و لبنان می‌آیند. از همه نوع ابزار عزاداری هم که در ایران است مثل تعزیه‌خوانی و شبیه‌خوانی و علم و کتل استفاده می‌شود. این شور حسینی در دل نیویورک واقعا دیدنی است.

خاطره یا نکته‌ای از عزاداری خارجی‌ها دارید؟

یک بار در ورزشگاه آزادی مسابقه فوتبالی بود بین ایران و ژاپن و این برنامه افتاده بود به دوازدهم محرم. من را دعوت کردند برای خواندن. من هم با عبا رفتم که عکس‌هایش هست. ۱۰۰هزار جمعیت بلند شدند و عزاداری و سینه‌زنی کردند. بعدا فیلمش را که دیدم، دیدم ژاپنی‌ها هم دارند گریه می‌کنند. خیلی عجیب است. این نام سیدالشهدا(ع) است که اثر خودش را گذاشته بود.

برسیم به شروع مداحی شما، نکته‌ای درباره شروع مداحی‌تان شنیده‌ایم؛ اینکه شاگرد مرحوم کافی بوده‌اید. از تأثیر ایشان در پرورش‌تان برایمان بگویید.

ما شاگرد بزرگانی از جمله استاد حاج‌آقا کافی بودیم و از نوجوانی بنده و حاج‌آقا مرتضی اخوی بنده و دوستانم در محضر ایشان تلمذ می‌کردیم. البته شروع مداحی من به سال ۱۳۴۱ در محله نازی‌آباد برمی‌گردد. خیلی از دوستان دیگر ما هم آنجا شروع کردند تا اینکه دوره دبستان و دبیرستان را گذراندم. در همان دوران بود که با مرحوم کافی و مهدیه آشنا شدم.

آن موقع حدود ۱۲سال داشتم. همراه حاج‌آقا کافی به شهرستان‌های مختلف می‌رفتیم و مراسم برگزار می‌کردیم که استقبال بسیاری می‌شد. البته راهنمایی‌های پدر بزرگوارم و مرحوم دایی‌ام هم برای ما راهگشا بود. اخوی‌هایم در همین راه بودند و این افتخار میراث خانوادگی ماست. پدربزرگ ما کربلایی نادعلی طاهری ملبس به لباس مداحی بود. مرحوم پدر ما هم تا آخر عمر معمولا این لباس را به تن داشت. مرحوم دایی‌مان حاج شیخ‌اکبر نظری‌تهرانی، از طلبه‌های مدرسه آقای مجتهدی بود. شاگردی ما بیشتر در محضر پدرمان بوده و بعد از دوران ۱۲-۱۰سالگی هم در معیت مرحوم حاج‌آقای کافی بودیم.

درباره نوحه‌هایی که تهی از معنای عمیق هستند چه نظری دارید؟ اساسا سبک مداحی‌های جدید را آسیب می‌بینید یا نه آن را فرصتی برای جذب مخاطب‌های نسل جدید می‌دانید؟

بدون شک هیچ‌کس در هر شأن و جایگاهی که باشد از خطا دور نیست و فقط خداوند و چهارده معصوم(ع) عاری از هر عیب و نقصی هستند. جامعه ستایشگری اهل‌بیت(ع) هم از این غائله مستثنی نیست. اگر من مداح دروغ بگویم و به خطا بروم اشتباهم از یک انسان عادی بدتر است. اما چقدر خوب است که خوبی‌ها را فراگیر کنیم و نگذاریم لغزش‌ها و بدی‌ها بیشتر دیده و برجسته شوند. متأسفانه برخی هم در این میان می‌کوشند تا اشتباهات را بیشتر برجسته کنند و به بزرگ‌نمایی لغزش‌ها می‌پردازند و باعث می‌شوند مردم را به شک و شبهه بیندازند.

شما از مداحانی هستید که خیلی به جوان‌ها اهمیت و میدان می‌دهید. برای این کار دلیل خاصی دارید؟

من معتقدم گاهی پیرغلامان و آن عزیزانی که سال‌ها افتخار نوکری در این دستگاه را دارند حتی با یک سلام به حضرت اباعبدالله(ع)، دل‌ها را متحول کرده و راهی کربلا می‌کنند. نقش پیشکسوتان این عرصه جای خود دارد اما باید بپذیریم که به اقتضای جامعه باید جوانگرایی داشته باشیم. باید جوانان علاقه‌مند و با استعداد در حوزه مداحی را شناسایی و حمایت کنیم. اصلا این سبک انتقال مکتب حسینی است که بیرق امام حسین(ع) را نسل به نسل و سینه به سینه به اینجا رسانده است. گاهی نفس جوانی تأثیر بسیاری می‌گذارد.

روضه‌های قدیمی به‌خاطر این به دل می‌نشینند که مداحان قدیمی، اخلاص بیشتری در رفتار و اعمال خود داشتند و در روایت اغراق نمی‌کردند و مطلب شبهه‌ناکی وارد نمی‌کردند

به عقیده شما یک هیئت و منبر خوب چه ویژگی‌هایی دارد؟

بصیرت یک هیئت مهم است. به عقیده من هیئتی خوب است که در ایام عزا و شادی برای مستمعین برنامه‌های متفاوت و جذاب داشته باشد و از مداحان و سخنرانان متناسب ایام بهره ببرد. در منبر خوب هم باید کلام خدا و کلام اهل‌بیت(ع) همراه با مسائل متداول روز گفته شود؛ مسائلی که برای جامعه مسلمانان اهمیت دارد. مشکلاتی که دشمنان ما در حاشیه کشور ما ایجاد می‌کنند و مسائلی که امروز در جهان اسلام اتفاق می‌افتد نباید از نظر منبری‌ها و هیئت‌ها مغفول بماند. البته نباید از اهمیت شعر خوب هم غافل شویم؛ شعری که قرص و محکم، مبنا و هدفمند باشد. شعری که در واقع ایجاد حرکت و هیجان کند و برای مستمع و شنونده جذابیت داشته باشد.

بهترین صله‌ای که تا حالا گرفته‌اید چه بوده؟ از اثر معنوی ذاکر امام حسین(ع) بودن در زندگی شخصی و اجتماعی‌تان بگویید.

بنده هیچ وقت صله‌های مادی فوق‌العاده نگرفتم؛ به خاطر همین هم امروز از مال دنیا هیچ ندارم، ولی معتقدم که «لطف حسین(ع) ما را تنها نمی‌گذارد/ گر خلق واگذارند او وانمی‌گذارد».
من ۳ دوره مدیرعامل خانه مداحان بودم و حدود ۱۰سال بدون هیچ گونه اجر و مزد مادی و توقع و چشمداشت کار کردم.

به‌عنوان یکی از پیشکسوتان عرصه مداحی از مداحان و هیئتی‌ها چه درخواستی دارید تا در روزهای محرم باورهای قلبی ما تقویت شود؟

سعی کنیم مجلسی به‌دور از ریا و دلدادگی‌های امروزی و امکانات فریبنده برگزار کنیم. قطعا عوامل دیگری مثل توجه و اخلاص خود افراد هم بی‌تأثیر نیست.

درباره اشعاری که برای مداحی انتخاب می‌شود، چه ملاحظاتی باید داشت؟

البته نباید از اهمیت شعر خوب هم غافل شویم، شعری که قرص و محکم، مبنادار و هدفمند باشد، شعری که در واقع حرکت و هیجان بدهد و برای شنونده جذابیت داشته باشد. البته با مضامین محکم و انقلابی، مضامینی که برای مردم هدایت‌کننده باشد. درخصوص عزاداری هم اهل هیئت باید عزاداری صحیح داشته باشند و به‌جای استفاده از آهنگ‌های غربی از نواهای سنتی استفاده کنند. از طرفی، به‌جای جسارت کردن به دیگران که باعث فاصله افتادن میان مسلمانان می‌شود، باید بستری فراهم کنیم که وحدت مسلمین تقویت شود.

اگر بخواهید هیئتی غیر از هیئت خودتان بروید کجا را انتخاب می‌کنید؟

جلسه اخوی حاج محمد.

امسال در دهه اول و دهه‌های بعد کجا مراسم دارید؟

امسال دهه اول در تهران و در هیئت متوسلین به حضرت علی اصغر(ع) در فاز ۴ شهرک غرب مداحی می‌کنم. دهه دوم هم مسجد فرشته به حاج سیدحسین رسولی محلاتی وعده داده‌ام.

مکث

مجلس روضه، حال شهر را خوب می‌کند

آنچه در سال‌های مختلف با آن سوختیم و اشک ریختیم همه این نواها و شور و حال‌ها بوده؛ باید گفت که «در کوچه‌های شهر نسیم محرم است/این شهر بی‌مجالس روضه جهنم است.» واقعاً اعتقاد داریم این مجلس روضه است که حال شهرهای ما را خوب نگه داشته و هرقدر مردم ما غافل بشوند هجمه‌های فرهنگی آنها را از مسیرهای اهل‌بیتی دور می‌کند با شروع محرم و با به اهتزاز درآمدن پرچم حضرت سیدالشهدا(ع) دل‌ها گرم می‌شود و یک هم‌افزایی صورت می‌گیرد که باعث می‌شود آنچه داریم را پیدا کنیم و روزبه‌روز به این اصرار بر باورهای عمیق قلبی‌مان اعتقاد داشته باشیم.

هر که دارد هوس کرب‌وبلا بسم‌الله

ثبت‌نام متقاضیان زیارت اربعین حسینی از روز یکشنبه مصادف با نخستین روز ماه محرم ساعت ۱۰صبح در سامانه سماح به نشانی samah.haj.ir آغاز می‌شود. کسانی که قصد تشرف برای زیارت اربعین دارند، حتما باید در سامانه سماح ثبت‌نام کنند.

کسانی که قصد زیارت دارند باید با انتخاب بسته بیمه‌ای مورد نظر و پرداخت حق بیمه، خود را تحت پوشش خدمات بیمه قرار دهند. مبلغ ۲۰ هزار تومان هم به‌منظور جبران هزینه‌های ارائه خدمات درمانی جمعیت هلال احمر پرداخت کنند.

زائران قبل از شروع ثبت‌نام تاریخ رفت و برگشت، نوع وسیله نقلیه جهت عزیمت تا مرز خروجی و مرز ورودی خود را تعیین و در ثبت اطلاعات دقت کنند. خروج از مرز به قصد زیارت مشروط به داشتن گذرنامه معتبر است و آن دسته از متقاضیان که فاقد گذرنامه معتبر هستند از هم‌اکنون برای دریافت گذرنامه اقدام کنند.

بیمه زائران در قالب ۳بسته متنوع با پوشش‌های مالی متفاوت با قیمت‌های ۸۰، ۹۰و۱۰۰هزار تومان است که هر یک از زائران باید بنا به تمایل خود الزاما یکی از پوشش‌های بیمه‌ای را انتخاب و با پرداخت هزینه مربوطه ثبت‌نام خود را در سامانه سماح تکمیل کنند.

کوتاه‌تر از گزارش

منبرهای حسینی

امسال هم‌ماه محرم، عشاق سیدالشهدا(ع) را فرا خواند و عزاداران حسینی به رسم قدیم خود را به مجالس عزا می‌رسانند. فرقی نمی‌کند که دوستداران امام حسین(ع) در کدام شهر و روستا باشند، هر یک به قدر وسعشان پرچم عزای محرم را بالا نگه می‌دارند. در میان مداحان و سخنران‌های شهرهای مختلف برخی بیش از دیگران شناخته‌شده هستند و پامنبری‌های خاص خود را دارند، می‌توانید نشانی محل برگزاری مراسم سخنرانی و مداحی برخی از خادمان امام حسین(ع) در دهه اول محرم ۱۴۰۳را در این گزارش بخوانید:

شیخ حسین انصاریان

ایام محرم که می‌رسد، بسیاری از عشاق امام حسین(ع) خود را به حسینیه هدایت می‌رسانند تا پای منبر شیخ حسین برای سیدالشهدا(ع) عزاداری کنند. نفس گرم شیخ حسین انصاریان موجب شده است تا او در دهه اول محرم علاوه بر حسینیه هدایت، در حسینیه بنی‌زهرا و حسینیه آیت‌الله علوی نیز سخنرانی کند.
زمان: حسینیه هدایت از ساعت ۶صبح
مکان: حسینیه هدایت واقع در میدان قیام، خیابان ری، کوچه رقیب‌دوست

ماشاءالله عابدی

پیشکسوت مناجات‌خوانی که بسیاری او را با خواندن زیارت عاشورا و روضه‌خوانی در ایام محرم می‌شناسند، به رسم هر سال حسینیه میرزا اسماعیل اربابی میزبان این مناجات‌خوان و عزاداران حسینی است.
زمان: ۱۲روز اول محرم از ساعت ۵:۱۵ صبح
مکان: حسینیه میرزا اسماعیل اربابی در محله امامزاده یحیی(ع)

منصور ارضی

پیرغلام اهل‌بیت، چندین دهه است که نوای مداحی‌اش در مسجد ارگ و حسینیه صنف لباس‌فروش‌ها طنین‌انداز می‌شود. بسیاری او را با مداحی سوزناک «مدینه شهر پیغمبر» می‌شناسند؛ مدحی که نزدیک به ۳ دهه است در خانه بسیاری از ایرانی‌ها شنیده می‌شود.
زمان: دهه اول محرم از نماز مغرب
مکان: مسجد ارگ

محمدرضا بذری

سال‌ها با نوحه‌خوانی به زبان مازنی در میان اهالی مازندران جایگاه خاصی دارد و در سال‌های گذشته نیز با چند مداحی به زبان فارسی به سرعت در شهرهای مختلف از جمله تهران مورد استقبال قرار گرفت. مرثیه‌خوانی او در عزای حضرت علی‌اصغر(ع) با شعر «مثلا تو رو تاب میدم/مثلا به تو آب میدم /مثلا تو صدام کردی/من با خنده جواب میدم» جزو مداحی‌هایی است که در سال‌های اخیر مدام زمزمه می‌شود.
زمان: از شنبه ۱۶تیرماه به‌مدت ۱۰شب از ساعت ۲۱
محل: مصلای بزرگ شهرستان بابل

مهدی رسولی

«شکوه قرآن یاحسین سنوندی/ دم شهیدان یاحسین سنوندی» این نوحه‌خوانی مداح اهل زنجان، بارها و بارها در هیئت‌های زنجان تکرار شده است. رسولی یک مداح دهه‌شصتی اهل زنجان است که مرثیه‌خوانی‌هایش به زبان ترکی و فارسی، شور خاصی در هیئت‌های مذهبی ایجاد می‌کند. او علاقه زیادی به مداحی به زبان آذری دارد، چون معتقد است درونمایه و دوز حماسی زبان آذری بسیار بالاست.
زمان: از اول محرم به‌مدت ۱۰شب و همزمان با اقامه نماز مغرب
مکان: زنجان، گلزار شهدا، حسینیه شهدا، هیئت ثارالله(ع)زنجان

سیدمهدی میرباقری

بسیاری از هیئت‌های قم با سخنرانی‌های حجت‌الاسلام میرباقری آشنا هستند. او ریاست فرهنگستان علوم اسلامی قم و نمایندگی استان سمنان در مجلس خبرگان رهبری را به‌عهده دارد. امسال نیز مانند سال‌های گذشته قرار است مردم قم پای منبر این روحانی بنشینند.
زمان: دهه اول محرم از ساعت ۲۰
مکان: مدرسه فیضیه قم، هیئت ثارالله

حامد کاشانی

روحانی و پژوهشگر حوزه دین و مذهب که با وجود جوانی توانست پامنبری‌های ثابتی در هیئت‌های مختلف شهر تهران داشته باشد. او به‌عنوان استاد در حوزه‌های علمیه امام‌خمینی(ره)، مروی و علی‌ابن‌ابیطالب(ع) و دانشگاه امام صادق(ع) مشغول تدریس است و بسیاری حجت‌الاسلام کاشانی را به‌عنوان کارشناس مذهبی در برنامه‌های تلویزیونی می‌شناسند.
زمان: از شب اول محرم به‌مدت ۱۱شب از نماز مغرب
مکان: تجریش آستان مقدس امامزاده‌صالح(ع)